

Het heidendom uit de schaduw

Door Tom Chesko, 21-4-2017, laatste uitgave 2-11-2019,
<https://answersingenesis.org/world-religions/paganism/>

Alle Schriftaanhalingen komen uit de Statenvertaling (HSV)
Vertaling en voetnotendoor M.V.

Het heidendom of paganisme is een religie die sinds de jaren zestig in Amerika groeit, hoewel het aantal mensen dat het heidendom beoefent moeilijk te traceren is. Veel mensen geven niet openlijk toe dat ze in het heidendom geloven, en heidenen behoren niet tot denominaties of gestructureerde religieuze groepen. Er zijn losse associaties die samenwerken, maar het heidendom is een eclectisch¹ wereldbeeld dat veel specifieke opvattingen omvat. Je zult geen herkenbare heidense ontmoetingsplaats vinden zoals een kerk of synagoge, en heidenen gaan niet van deur tot deur op zoek naar bekeerlingen zoals de Mormonen en Jehovah's Getuigen.

Het heidendom is niet zo bezorgd over de groei en verspreiding van hun overtuigingen als wel de persoonlijke groei van het individu in wat sommigen eenvoudigweg "het ambacht" noemen. Als inleiding kan heidendom worden uitgedrukt als oeroud spiritisme, Wicca, Druidisme, hekserij, polytheïstische mythologieën uit het verleden en tal van andere variaties.[1] In praktische zin waardeeren heidenen hun eigen ervaring boven alles. De meeste heidenen zijn solitair en houden hun religie liever voor zichzelf. "Het ambacht leren" (learning the craft) wordt geschoold in de overtuigingen en literatuur van de heidense manier van leven.

In zekere zin bekeer je je niet tot heidendom; je *bent* een heiden. Het is meer een innerlijke ontdekking dan een bekering. Het internet heeft heidenen echter geholpen om hun overtuigingen beter bekend te maken in een "probeer-voor-je-koopt"-benadering. Het heeft het heidendom uit de kast gehaald - of moet ik zeggen, de bezemkast. Ja, bezems hebben nog steeds hun plaats onder de heidenen, en niet alleen op Halloween. Ze worden gebruikt om symbolisch een plek schoon te vegen voor bepaalde rituelen en tijdens handfast² Wicca-ceremoniën.[2]. In een handfast ceremonie, maken twee Wicca's een bindende overeenkomst met elkaar voor een bepaalde periode als een inleiding op het huwelijk, of de ceremonie kan worden opgenomen in een daadwerkelijke huwelijksceremonie. Soms springen de deelnemers aan het einde van de ceremonie over de bezem. Wanneer de bruid en bruidegom aan het einde van de ceremonie over de bezem springen, vegen ze het verleden weg en springen ze samen in hun toekomst!

Symboliek in het heidendom

Het heidendom gebruikt veel verschillende symbolen en symbolische acties zoals over de bezem springen, maar er is meer aan de hand dan alleen symboliek. Heidenen gebruiken verschillende soorten wierook en kaarsen op een altaar om bepaalde doelen te bereiken. Aangenomen wordt dat

¹ Een eclecticus neemt ideeën aan van verschillende overtuigingen die hem of haar persoonlijk aanspreken, en combineert deze. Zie ook syncretisme. (Wiki)

² [https://en.wikipedia.org/wiki/Handfasting_\(Neopaganism\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Handfasting_(Neopaganism))

wierook therapeutische eigenschappen heeft en het wordt gebruikt in zuiveringsrituelen. Hetzelfde geldt voor etherische oliën, en verschillende geurige bloemen en kruiden worden ook gebruikt om energieën te manipuleren. Een advertentie voor een vrouwelijk-menselijke figuurkaars op de productpagina van een heidense online winkel genaamd The Magickal Cat luidt als volgt,

Deze omkeerbare kaars is gemaakt met zwarte was over rode was. Geladen met omkeerbare magie, is ze bedoeld om te helpen bij het teruggeven van negatieve energieën en attenties aan hun bron, waardoor je vijanden kunt laten proeven wat ze hebben geserveerd. Het vrouwelijke beeld in deze kaars kan bijzonder nuttig zijn als je ook een beroep doet op de Godin, waarbij de kaars wordt gebruikt om een vrouw te helpen beschermen of de negatieve energieën in kwestie terug te geven aan een vrouw.[3]

De Magickal Cat verkoopt ook een basis “Wiccan / Pagan altar set”, scrying bowls, tarotkaarten, pendulums, bezwering benodigdheden, toverstokken, edelstenen, en je eigen kristallen bol, naast vele andere betoverende en exotische items om uw heidense gereedschapskist te vullen. Het lijkt een beetje op een alles-in-één, doe-het-zelf heidense versie van een doe-het-zelf bouwmarkt die handig op je computer staat. Heidenen gebruiken ook zwarte ketels als potten om drankjes te brouwen. De betovering van de heksen in Shakespeare’s *Macbeth* bevat de regels: “Double, double toil and trouble; Fire burn, and cauldron³ bubble”.

Op weg naar het heidendom

De beweging uit de schaduw brengen van heidenen kan door christelijke apologeten op sommige manieren als een goede zaak worden gezien, omdat het ook de duisternis van het heidendom onthult die zich voordoeft als licht. De Bijbel geeft herhaaldelijk waarschuwingen over Satans strategie om op deze manier te bedriegen (2 Korinthiërs 11:14). Hij is de “vader van leugen” (Johannes 8:44). De wereld van valse religie kent veel verschillende vormen van misleiding, en de verleiding van een krachtige persoonlijke ervaring is een bijzonder aantrekkelijke vorm. Satans eerste grote leugen tegen Eva in Genesis 3:5 omvatte de belofte van kracht en grote verlichting: “Maar God weet dat, op de dag dat u daarvan eet, uw ogen geopend zullen worden en dat u als God zult zijn, goed en kwaad kennend”. [4] Dit is wat het heidendom zo gevaarlijk maakt en zoveel mensen naar de New Age-beweging trekt.

Bovendien zijn mensen van nature goedgegelovig en neigen ze naar zondige verlangens, vooral degenen die meer openstaan voor spirituele zaken en persoonlijke groei, los van de wijsheid en het onderscheidingsvermogen die uit Gods Woord voortkomen. Wees getuige van het constante bombardement van producten waaraan de gemiddelde persoon dagelijks wordt blootgesteld. De adverteerders weten dat als ze u iets kunnen aanbieden om uw leven te verbeteren, dit waarschijnlijk ook zal verkopen. Benadruk de voordelen van een bepaald product en stop het in een aantrekkelijke verpakking, en mensen zullen het kopen. Het is een verkoopspraatje en Satan heeft een geweldige marketingstrategie om zijn koninkrijk van de culten en het occulte uit te breiden. [5] Infomercials werken omdat ze beweren: “Hier is nu wat ik voor u kan doen”. Het heidendom heeft dezelfde boodschap: “Hier is nu wat ik voor u kan doen”.

Mensen die ontgoocheld zijn door georganiseerde religie vormen een andere klasse van potentiële heidenen. Ze hebben zagezegd andere religieuze producten geprobeerd, en ze werkten niet voor hen. Deze spirituele uitvallers van de meer traditionele geloven kunnen de verpakking van het heidendom aantrekkelijk vinden, en wanneer ze het kopen, vinden ze ook acceptatie en aanmoediging om hun eigen overtuigingen te uiten in plaats van te voldoen aan een norm. Ze voelen zich niet langer als *buitenstaanders*; ze zijn *insiders* geworden. Het is alsof je bij een speciale club hoort met allerlei leuke voordelen zonder de bagage van lidmaatschapnormen en contributie.

---

³ Couldron: ketel.

Bovendien kan de heidense man of vrouw de ladder van het heidendom beklimmen zo hoog als ze willen gaan. Er is geen “toptrede” en er is niet zoiets als een scheiding van geestelijken en leken die ze waarschijnlijk hebben ervaren in de georganiseerde religie. Elk persoon behoort tot de priesterlijke klasse in het heidendom, hoewel vooruitgang in de heidense covens⁴ (esbats) tijd kan kosten. De prominente Amerikaanse heidense heks Starhawk definieerde het coven als “een heksenhulpgroep, bewustzijn verhogende groep, psychisch studiecentrum, College of mysteries, surrogaatclan en religieuze congregatie, allemaal samengevoegd”. [6] Op haar persoonlijke webpagina onder het kopje “Over Starhawk” vinden we het volgende:

- Starhawk is een van de meest gerespecteerde stemmen in de moderne, aarde-gebaseerde spiritualiteit. Zij is ook bekend als een wereldwijde activiste en organisator van gerechtigheid, wiens werk en geschriften velen tot actie hebben geïnspireerd.
- Starhawk is misschien het best bekend als een gearticuleerde pionier in de herleving van aarde-gebaseerde spiritualiteit en godin-religie. Ze is medeoprichter van Reclaiming, een activistische tak van de moderne heidense religie, en blijft nauw samenwerken met de Reclaiming-gemeenschap. Haar archieven worden bewaard in de Graduate Theological Union-bibliotheek in Berkeley, Californië.
- Starhawk is een veteraan van progressieve bewegingen, van anti-oorlog tot anti-kernwapens, en is diep begaan met het brengen van de technieken en creatieve kracht van spiritualiteit tot politiek activisme.
- Starhawk reist internationaal en onderwijst magie, de hulpmiddelen van ritueel en de vaardigheden van activisme. Ze woont part-time in San Francisco, in een collectief huis met haar partner en vrienden, en part-time in een kleine hut in het bos in het westen van Sonoma County, Californië, waar ze permacultuur beoefent in haar uitgestrekte tuinen, en schrijft. [7]

Zoals veel traditionele religies discrimineert het heidendom niet op basis van leeftijd of geslacht, en vrouwen vormen in het algemeen de meerderheid van de heidenen. Dit zou geen verrassing moeten zijn, gezien het feit dat er in een door mannen gedomineerde samenleving vrouwen zijn die op zoek zijn naar bevrijding en empowerment. Onder de ruimdenkenden houden de jonge spirituele ontdekkingsreizigers zich vaak bezig met een vorm van heidendom, vaak beïnvloed door de prevalentie ervan en positieve uitbeeldingen in populaire media. Catherine Sanders merkt op: “Het boek *Teen Witch: Wicca for a New Generation* heeft meer exemplaren verkocht voor occulte uitgever Llewellyn dan enig ander in zijn 95-jarige geschiedenis”. [8] Ruth La Ferla schrijft over twee tienerheksen:

Mevrouw Trayer en mevrouw Haddad-Friedman maken deel uit van een beweging die een fervente aanhang krijgt onder tieners, meestal meisjes, die voor een deel in de ban zijn van het blinkende nieuwe beeld van heksen afgebeeld in tv-shows en in de films. Niet langer de afschuwelijke, met wratten bedekte crone van de folklore en de sprookjes, maar heksen in populaire televisieshows zoals “Charmed”, met Shannen Doherty, en de film “The Craft” uit 1996. Een favoriet bij tieners, zijn avatars met glamour, kracht en stijl. Andere jeugdige aanhangers van Wicca, die een alternatief pad naar spiritualiteit zoeken, worden aangetrokken door het gebrek aan structuur en dogma in *The Craft*. [9]

Heidendom en de Wicca-connectie

De term *heidens* [Eng. *pagan*] komt van een Latijns woord [*paganus*] voor “land- of dorpsbewoner” en werd voor het eerst gebruikt in het vroege christelijke tijdperk in brede zin om te verwijzen naar de onbekeerden. In het huidige gebruik wordt het woord *heidens* vaak geassocieerd met iemand die zich in strijd met de vastgestelde normen gedraagt. We zien vaak heidenen als mensen met meerdere piercings, felgekleurd haar, vreemde tatoeages en vreemde muziek. Dat stereotype doet onrecht aan de ware aard van het heidendom; het gaat niet om een bepaald uiterlijk. Je zult misschien heidenen vinden die in deze mal passen, maar je vindt ze ook gekleed in vrijetijdskleding of een pak. Ze zijn meestal middenklasse, goed opgeleid en komen uit alle lagen van de bevolking.

---

⁴ Coven: heksensamenkomst.

In religieuze of spirituele zin is het moderne heidendom, vaak aangeduid als neo-paganisme, volgens auteur Barbara Jane Davy meer geconcentreerd in Groot-Brittannië, Noord-Amerika, Australië en Nieuw-Zeeland.[10] Hoewel het heidendom absoluut geen reguliere religie is zoals protestantisme, katholicisme, boeddhisme, islam of hindoeïsme, zien heidenen het anders. Ze geloven dat het heidendom de oorspronkelijke religie is waaruit alle andere religies zich uiteindelijk ontwikkelden. Dit is niet het geval (aangezien verschillende vormen van heidendom eigenlijk een corruptie van de waarheid zijn zoals die sinds Noach werd doorgegeven), maar er is een verband tussen het woord *heidens* en oude religieuze tradities en erfgoed.

Sommige Wicca's verwijzen naar Wicca als de "oude religie". Gerald Gardner (foto hieronder), een Engelsman, wordt beschouwd als de man die het meest heeft gedaan om de moderne hekserij te populariseren en de Wicca-tradities te vestigen vanaf het einde van de jaren dertig. Hij zei dat de "oude religie" volgelingen had die hem voorafgingen, de religie die de middeleeuwen heeft overleefd. De geloofwaardigheid van Gardner is echter niet zonder twijfel. In een essay getiteld "Geschiedenis van Wicca in Engeland: 1939 tot heden", schrijft auteur Julia Phillips, een hogepriesteres uit de Wicca,

Natuurlijk kunnen we nooit echt de waarheid weten over de oorsprong van de Wicca. Gardner was misschien een grote fraude; hij heeft misschien een "traditionele" inwijding ontvangen; of, zoals een aantal mensen hebben gesuggereerd, heeft hij misschien de Wicca gecreëerd als resultaat van een echte religieuze ervaring, op basis van zijn uitgebreide literaire en magische kennis om de rituelen en filosofie te creëren of te helpen creëren. Waar ik denk dat we vrij zeker van kunnen zijn, dat hij oprecht was in zijn overtuiging. Als er niet meer aan de hand was geweest dan de fantasie van een oude man, dan zou de Wicca niet de kracht zijn geworden die ze vandaag is.[11]

Het boek van Gardner, *Witchcraft Today*, gepubliceerd in 1954, speelde een belangrijke rol bij de groei van het Amerikaanse heidendom, hoewel hij in zijn schrijven zeker op anderen leunde. Hij leende enkele van de rituelen, die hij in de Wicca opnam uit verschillende bronnen, waaronder een Rozenkruisersgroep, Kabbalah (een mystieke uitloper van het Judaïsme), de werken van Aleister Crowley en de Vrijmetselarij. Gardner nam bijvoorbeeld het drie graden inwijdingsritueel van de Vrijmetselaarsorde over in zijn hekserij.

Twee navolgers van Gardner, Rosemary en Raymond Buckland, richtten in 1964 een verbond op in New York. In 1968 opende Buckland het Museum of Witchcraft and Magick op Long Island, New York. Hij heeft meer dan 50 boeken geschreven, zowel fictie als non-fictie, de meeste over hekserij en magie. Wicca had nu vaste voet op Amerikaanse bodem en zou zich uiteindelijk westwaarts verspreiden. De eerste grote bijeenkomst van heidenen in de Verenigde Staten vond plaats in 1979 op het Pan-Pagan Festival in Indiana. Deze festivals voorzagen in een plaats en tijd voor heidenen om samen te komen in een ondersteunende omgeving om van elkaar te leren en hun individuele vaardigheden in het vak te ontwikkelen.

Oorsprong en diversiteit van het heidendom

Wicca's omvatten slechts een deel van de gevarieerde taart van het heidendom die bestaat uit veel verschillende strengen en elementen van oude en moderne overtuigingen, waarvan sommige in de Bijbel worden geïdentificeerd. Toen de Israëlieten het land Kanaän (het beloofde land) binnengingen, zagen ze een agrarisch welvarend gebied bewoond door mensen die natuurgoden en -godinnen aanbaden. De Kanaänieten schreven hun agrarische succes toe aan deze goden en godinnen die macht over het land hadden.

Spijkerschrifttabletten die de Kanaänitische goden beschrijven, waaronder de oppergod Baäl (“heer” of “meester”), werden ontdekt in de Kanaänitische stad Ugarit (Ras Shamra), gelegen in het moderne Syrië.[12] Baäl was een god waarvan werd aangenomen dat hij het weer beheerste.

De Ugaritische tabletten waarden Baal voor het sturen van de regens die het land vruchtbaar maken. Hij wordt “Vorst, de Heer van de aarde” en “Baäl, de Machtige” genoemd. In de teksten is Baäl ook verbonden met de ochtenddauw. 1 Aqht I, 42–46 zegt:

Zeven jaar zal Baäl falen,
acht de rijder van de wolken.
Er zal geen dauw zijn, geen regen;
geen stijging van de twee diepten,
noch de goedheid van de stem van Baäl.[13]

Baäl werd soms afgebeeld met een gehoornde helm die macht en sterkte symboliseerde, maar is niet gelijk te stellen aan het beeld van een gehoornde duivel. Als de Israëlieten hun geloof konden compromitteren en deze heidense godheden zouden aanbidden, zou de grond misschien een overvloedige oogst voortbrengen en zouden ook zij economisch bloeien zoals de Kanaänieten. Het was een sterke verleiding die ze niet konden weerstaan.

Het Boek Rechters is een getuigenis van de afvalligheid van Israël in deze vroege tijd van hun geschiedenis. Tijdens het leven van Jozua volgden de kinderen van Israël de Heer, maar na zijn dood veranderde het ten kwade:

Maar toen Jozua, de zoon van Nun, de dienaar van de HEERE, gestorven was, honderdtien jaar oud, 9 en zij hem begraven hadden in het gebied dat zijn erfelijk bezit was, in Timnath-Heres, op een berg van Efraïm, ten noorden van de berg Gaäs, 10 en ook heel die generatie met zijn vaderen verenigd was, stond er na hen een andere generatie op, die de HEERE niet kende, en evenmin de daden die Hij voor Israël verricht had. 11 Toen deden de Israëlieten wat slecht was in de ogen van de HEERE en zij dienden de Baäls. 12 Zij verlieten de HEERE, de God van hun vaderen, Die hen uit het land Egypte had geleid, en gingen achter andere goden aan, goden van de volken die rondom hen woonden. Zij bogen zich voor hen neer en verwekten de HEERE tot toorn. (Richteren 2:8–12).

Elia's dramatische confrontatie met de valse profeten van Baäl was een goddelijke berisping en oordeel over de Baälaanbidding; het was eigenlijk de God van Israël die regen naar het land bracht (2 Koningen 18). Hoewel veel dingen in de wereld zijn veranderd sinds de Kanaänieten uit de geschiedenis verdwenen zijn, ging het heidendom voort met het polytheïsme van de Grieks-Romeinse goden/godinnen en hun Keltische, Noorse en Druidische tegenhangers. De goden van Griekenland en Rome, die het nieuwtestamentische Christendom tegenkwam, waren allemaal gebaseerd op heidense mythologie, in plaats van goddelijke openbaring. In de -ismen van de wereld hebben animisme, sjamanisme, shintoïsme en occultisme allemaal hun wortels in religieuze overtuigingen die ver in de tijd teruggaan.

Andere uitlopers van de stroom van het heidendom zouden inheemse Amerikaanse godsdiensten, pantheïsme en Totemisme zijn. Totemisme is een geloofssysteem waarin van mensen wordt gezegd dat ze verwantschap of een mystieke relatie hebben met een geestelijk wezen, zoals een dier of plant.[14]

In een samenvatting over de Kanaänitische religie, gepubliceerd in 2006, stelt K.L. Noll van de Brandon University het volgende:

Religie in een oude context uit het Nabije Oosten bestond uit (1) erkenning van een bovennatuurlijke realiteit die gewoonlijk wordt gedefinieerd als een god of goden, (2) eerbied voor objecten, plaatsen en tijden die als heilig worden beschouwd, dat wil zeggen gescheiden van gewone objecten, plaatsen en tijden, (3) regelmatig herhaalde rituele activiteiten voor verschillende doeleinden, inclusief rituele magie, (4) conformiteit met bepalingen waarvan wordt beweerd dat ze zijn geopenbaard door de bovennatuurlijke realiteit, (5) communicatie met het bovennatuurlijke door gebed en andere activiteit, (6) ervaring van gevoelens die door deelnemers worden beschreven als ontzag, angst, mysterie, enz., (7) integratie van items 1-6 in een holistisch,

hoewel niet noodzakelijkerwijs systematisch, wereldbeeld en (8) associatie met en conformiteit van je eigen levensprioriteiten met een groep gelijkgestemde mensen.[15]

Hoewel de analyse van Noll tot op zekere hoogte geldt voor veel religies, past deze ook goed bij het neo-paganisme. Heilige altaren en heiligdommen, plaatsen, dagen, rituele magie, meditatie, waarzeggerij, een gevoel van mysterie, enz., ze spelen allemaal een rol in het leven van degenen die enige uitdrukking van het heidendom beoefenen. De kern van dit alles is de poging om contact te maken met de goddelijke of essentiële wereld rondom de beoefenaar. Immanentie⁵ in plaats van transcendentie is een sleutelbegrip van het heidendom. Het goddelijke wordt gezien als de natuur (pantheïsme) of in de natuur (panentheïsme) in plaats van een god/wezen dat los van de natuur bestaat. Dit idee van immanentie is de basis voor het ervaringskarakter van heidense overtuigingen - verbinden met de natuur is verbinden met het goddelijke.

Heidendom en natuur

In het heidendom is de natuur de tempel van het heilige, dus heidenen, oud en modern, hechten diepe eerbied aan de natuurlijke wereld, waardoor velen van hen tegenwoordig actief zijn in de milieuproblematiek. In de Griekse mythologie was Gaia (of Gaea) de aardgodin die haar oorsprong vond in of zichzelf creëerde uit oer-chaos. Volgens sommige legenden is zij bevallen van Pontus (de zee) en Uranus (de lucht). De dichter Hesiodus schreef: “Zij [Gaia] droeg ook de vruchteloze diepte met zijn woedende deining, Pontus, zonder zoete vereniging van liefde”.[16] Earth Day, dat sinds april 1970 in Amerika wordt gevierd, is een heidense feestdag geworden.

De geest van Earth Day 1970 gebeurde niet zomaar; zijn wortels zouden de geleidelijke beweging van het milieubewustzijn kunnen zijn dat in de jaren zestig accelereerde, maar dat bewegen zelf had diepere wortels in een Amerikaans bewustzijn van een speciale relatie met het land, zelfs als die relatie vaak verkeerd was. Maar als er een jaar was waarin Wicca (in brede zin) “natuurreligie” werd, in tegenstelling tot de “mysterie-religie” of “metaforische vruchtbaarheidsreligie”, dan was dat wel het jaar 1970.[17]

Neo-paganist Gus di Zerega verklaart,

Ik denk dat Earth Day een bijzonder belangrijk moment is voor contemplatie en toewijding door ons heidenen. Vaak beschuldigen Amerikaanse christelijke critici ons van “pantheïsme”, en in een belangrijk opzicht hebben ze gelijk. De meesten van ons zien het heilige wel in de aarde zonder verwijzing naar enige transcendentale spirituele kracht..[18]

Voormalig vice-president Al Gore is een milieu-kruisvaarder en “profeet” van een wereldwijde ecologische crisis, die van mening is dat de aarde niet van de mens is, maar de mens van de aarde. Dit is het tegenovergestelde van wat we in het eerste bijbelboek vinden:

En God zei: Laten Wij mensen maken naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis; en laten zij heersen over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht, over het vee, over heel de aarde en over al de kruipende dieren die over de aarde kruipen! (Genesis 1:26).

Christenen moeten goede rentmeesters van Gods schepping zijn, maar de aarde is gemaakt voor de mens, niet de mens voor de aarde. Een goede rentmeester van de aarde zijn, is ervoor zorgen als een geschenk en met een verantwoordelijkheid van de mensheid tegenover God. Maar Al Gore ziet de dingen een beetje anders. Voor hem is er een spirituele verbinding met de aarde die verloren is gegaan. Hij ziet een opleving van interesse in het geloof dat de aarde onze Moeder is. In zijn bestseller van de *New York Times*, *Earth in the Balance: Ecology and the Human Spirit*, schreef Gore:

We voelen ons steeds verder verwijderd van onze wortels in de aarde. In zekere zin is de beschaving zelf op weg gegaan weg van haar grondvesten in de wereld van de natuur naar een steeds meer bedachte, gecontroleerde en gefabriceerde wereld toe van ons eigen imiterende en soms arrogante ontwerp. . . . Op een bepaald punt tijdens deze reis verloren we ons gevoel van verbondenheid met de rest van de natuur. We durven ons nu af te vragen: zijn we zo uniek en krachtig dat we in wezen gescheiden zijn van de aarde?[19]

⁵ Immanentie: dat wat het bewustzijn niet te boven gaat maar binnen de ervaring of het bewustzijn blijft.

Hier benadrukt Gore het idee om een “verbinding met de natuur” te herwinnen. Onze scheiding (afstand) van de aarde moet worden overbrugd. Dit is heidens denken in een dun verholde vermomming.

Het is vergelijkbaar met het New Age-geloof dat “alleen de eenheid van allen het welzijn van allen kan bewerkstelligen”.

In zijn toespraken herinnert Gore zijn publiek vaak aan de noodzaak om diversiteit en spirituele rijkdom te zoeken die kan worden ontleend aan de leringen en tradities van veel verschillende religies. Het heidendom beweert niet de enige ware weg te zijn, maar gewoon een andere weg die naar een goddelijke bron leidt. Dit is het syncretisme van het heidendom, maar hun “openheid” gaat slechts zo ver. Heidenen zijn niet gesteld op het Christendom! Artikel X van The Principles of Wiccan Belief, opgesteld door de American Council of Witches in 1974, stelde dat Wicca's bezwaar maken tegen de bewering van het Christendom dat dit de enige weg is. Maar Jezus stelde die bewering duidelijk in het evangelie van Johannes en we vinden het in wezen herhaald in Handelingen:

Jezus zei tegen hem: Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven. Niemand komt tot de Vader dan door Mij. (Johannes 14:6).

En de zaligheid is in geen ander, want er is onder de hemel geen andere Naam onder de mensen gegeven waardoor wij zalig moeten worden. (Handelingen 4:12).

Heidenen zullen deze bewering van en over Jezus Christus krachtig ontkennen.

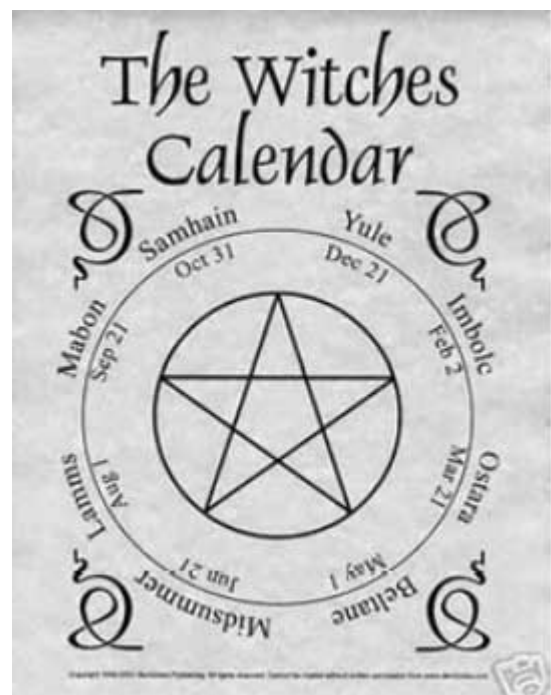
Moge de Force met u zijn

In tegenstelling tot gesystematiseerde religies, is het heidendom voornamelijk geworteld in persoonlijke ervaring en kracht, waarbij verschillende krachten van energie en natuur worden gebruikt om nuttige veranderingen in het zelf, het leven van medemensen en de planeet te creëren. Sommige sjamanen (spirituele mediators) identificeren dit als een lichtgevend energieveld dat uit vier lagen bestaat: de geest, de ziel (psychisch), het mentale (emotionele) en het fysieke (het lichaam). Als een vorm van heidendom, werkt de sjamaan op het energieveld in om een staat van welzijn te bewerkstelligen. Antropoloog Michael Harner, een praktiserend sjamaan, beschrijft zijn rol op deze manier:

De sjamaan beweegt tussen realiteiten, een magische atleet van bewustzijnstoestanden. . . een machtsmakelaar in de zin van het manipuleren van spirituele kracht om mensen te helpen, om hen in een staat van evenwicht te brengen.[20]

Het heidendom beoefenen is de leiding hebben over individuele spirituele transformatie via een verscheidenheid aan middelen die tot uw beschikking staan. Er zijn gezangen, amuletten, spreuken, rituelen, drummen, meditatie, dansen en andere soortgelijke praktijken die allemaal kunnen worden aangepast voor het individu of de groep. Dit zijn de heilige rituelen van het heidendom. Ze hebben ook hun heilige dagen (sabbats) en seizoenen (van feesten en magie).

Heidenen hebben de neiging te geloven dat als dingen op individueel niveau kunnen worden veranderd, ze uiteindelijk op een universeel niveau kunnen worden veranderd door “bekwame beoefenaars” die gezamenlijk proberen de mensheid en het universum zelf te verbeteren. Het klinkt vergezocht, en dat is het ook, maar voordat je het heidendom ziet als een onbeduidend systeem van overtuigingen, bedenk dan dat, net zoals in de blinde religie van de evolutieleer men veel tijd nodig meent te hebben om veranderingen te zien gebeuren, en men zo ook de kosmische stroom van positieve

energie veel tijd moet toerekeningen om veranderingen te brengen voor het welzijn van iedereen. Dit is heidens denken dat leent van verschillende bronnen, van New Age tot animisme tot Griekse mythologie.

De aarde zou al heel lang bestaan, dus de heiden ziet zijn religie meer op de lange termijn. Hij of zij maakt gewoon deel uit van de cirkel van leven en neemt een geheiligde plaats in op een planeet in een enorm universum en maakt er het beste van. En voor velen is de heidense levensstijl op korte termijn gemakkelijk. Het is elke dag als Halloween. Ze nemen hun heidendom serieus maar hebben er veel plezier in. Denk maar aan hoeveel kinderen en volwassenen betoverd zijn door *Harry Potter*-boeken van J.K. Rowling met een omzet van honderden miljoenen. Fantasie ja, maar sommige Potter-fanaten doken dieper en dieper in de heidense, occulte wereld van spirituele duisternis.

Volgens een volkstelling van 2011 is “Jedi” nu het meest populaire geloof in de categorie Andere religies in Engeland en Wales, en neemt het de zevende plaats in onder alle grote wereldreligies.[21] Het is een kerk geïnspireerd op de *Star Wars*-films van George Lucas. De website van de Jedi-kerk vermeldt:

De Jedi-kerk gelooft dat er één krachtige force [energieveld] is die alle dingen in het universum samenbindt. De Jedi-religie is aangeboren in ieder van ons. De Jedi-kerk gelooft dat ons gevoel voor moraliteit aangeboren is. Dus maak je geest stil en luister naar de force in jezelf.[22]

De Jedi-religie is puur en simpel heidendom. De Jedi-kerk waarschuwt haar leden zelfs om voorzichtig te zijn met de duistere kant van de force. Het is een territorium dat geen Jedi zou mogen betreden. Maar hoe moet iemand weten wanneer hij overgaat van de lichte kant van de force naar de donkere kant door eenvoudig naar de stem binnenin te luisteren? Op basis van welke maatstaf kunnen goed en slecht worden beoordeeld in dit heidense geloof? Het zou arbitrair zijn om absoluut goed of kwaad te doen gelden in een religie waar geen absolute waarden, zoals de beweringen van Jezus Christus, worden getolereerd! In werkelijkheid bestaat er niet zoiets als een lichte kant van het heidendom. Het is allemaal duisternis en het is een verterende duisternis, zoals voodoo, die is ontstaan in Afrika bezuiden de Sahara en die beweert te worden gebruikt om te genezen of te schaden.

Heidendom en polytheïsme

Het heidendom heeft enkele verheven spirituele doelen, maar het komt neer op valse aanbidding op basis van leringen die in strijd zijn met het christelijk geloof. Het is zowel polytheïstisch (een geloof in veel goden) als pantheïstisch (alles is god). Het is voortgekomen uit de zaden van het polytheïsme dat op veel verschillende gronden is gezaaid toen mensen zich over de hele wereld verstrooiden na de verspreiding in Babel (Genesis 11). Het heidense pantheon is samengesteld uit een verscheidenheid aan goden en godinnen, en de heiden kan een hechte relatie tot stand brengen met een of meer van deze goden. De verspreiding van het hindoeïsme in het Westen heeft ook veel bijgedragen tot de ontwikkeling van heidense gedachten en praktijken. Een artikel over de geschiedenis van het moderne heidendom op de website van British Broadcasting Corporation benadrukt dit feit:

De jaren 1960 en 1970 waren tijden van radicale sociale verandering. Hindoeïsme en Taoïsme hebben vorm gegeven aan het hedendaagse heidendom toen het hippie pad ertoe leidde dat mensen geïnteresseerd raakten in oosterse religies en filosofieën. Noord-Amerikanen herontdekten de Indiaanse tradities en de Afro-Amerikaanse tradities van Santeria, Candomble en Vodoun. Het heidendom vond een bondgenoot in de ecologische en feministische bewegingen van de jaren zestig. Heidense filosofieën spraken veel eco-activisten aan, die de natuur ook als heilig zagen en de Grote Godin als Moeder Natuur erkenden. Het beeld van de heks werd door feministen overgenomen als een rolmodel van de onafhankelijke krachtige vrouw, en de enkelvoudige Grote Godin als het archetype van de innerlijke kracht en waardigheid van vrouwen.[23]

Gij zult geen andere goden hebben

Het eerste gebod dat God aan Mozes op de berg Sinai gaf, was dit: “Ik ben de HEERE, uw God, Die u uit het land Egypte, uit het slavenhuis, geleid heeft. 3 U zult geen andere goden voor Mijn

aangezicht hebben.” (Exodus 20:2–3). De Israëlieten werden ook gewaarschuwd voor de diverse occulte praktijken van de naties die ze zouden tegenkomen:

Wanneer u in het land komt dat de HEERE, uw God, u geeft, mag u niet leren handelen overeenkomstig de gruweldaden van die volken. ¹⁰ Onder u mag niemand gevonden worden die zijn zoon of zijn dochter door het vuur laat gaan, die waarzeggerij pleegt, die wolken duidt of aan wichelarij doet, die een tovenaars is, ¹¹ die bezweringen doet, die een dodenbezweerder of een waarzegger raadpleegt, of die de doden raadpleegt. ¹² Want iedereen die zulke dingen doet, is een gruwel voor de HEERE. En vanwege deze gruweldaden verdrijft de HEERE, uw God, deze volken van voor uw ogen uit hun bezit. (Deuteronomium 18:9–12).

In plaats van God te gehoorzamen, slaagden de Israëlieten er niet in acht te slaan op het Woord van de Heer en ze vervielen tot heidendom en spiritisme - precies waar God hen voor had gewaarschuwd in Deuteronomium 4:15–19. Koning Saul ging zelfs zover dat hij raad vroeg aan een medium die de heks van Endor wordt genoemd (1 Samuël 28:1–8). In het Nieuwe Testament lezen we over Paulus’ reis naar het oude Athene en het verdriet dat hij ervoer over wat hij zag: “En terwijl Paulus in Athene op hen wachtte, raakte zijn geest in hem geprikkeld, want hij zag dat de stad vol afgodsbeelden stond.” (Handelingen 17:16). In Romeinen 1 leren we dat wanneer mensen erin falen God als hun Schepper te aanbidden, zij de schepping beginnen te aanbidden:

Want de dingen van Hem die onzichtbaar zijn, worden sinds de schepping van de wereld uit Zijn werken gekend en doorzien, namelijk én Zijn eeuwige kracht én Zijn Goddelijkheid, zodat zij niet te verontschuldigen zijn. ²¹ Want zij hebben, hoewel zij God kennen, Hem niet als God verheerlijkt of gedankt, maar zij zijn verdwaasd in hun overwegingen en hun onverstandig hart is verduisterd. ²² Terwijl zij zich uitgaven voor wijzen, zijn zij dwaas geworden, ²³ en hebben zij de heerlijkheid van de onvergankelijke God vervangen door een beeld dat lijkt op een vergankelijk mens, op vogels en op viervoetige en kruipende dieren. (Romeinen 1:20–23).

Christelijke auteur A.W. Tozer verwoordde het goed: “Verkeerde ideeën over God zijn de bron waaruit het vervuilde water van afgoderij stroomt; ze zijn op zich afgodisch”. De afgodendienaar stelt zich gewoon dingen over God voor en doet alsof ze waar zijn.[24] Het irrationalisme van het heidendom is het geloof in de veelheid van goden, of helemaal geen goden. Niet alle heidenen geloven geloven hetzelfde over godheid en goddelijkheid. Sommigen maken een onderscheid tussen de termen. Davy schrijft:

“Godheid” is een niet-specifiek woord voor goddelijke wezens, godinnen en goden, en de God en de Godin. Goddelijkheid is een meer generiek woord voor het heilige, niet noodzakelijkerwijs te kwantificeren⁶ als een afzonderlijke klasse van wezens. Beoefenaars zijn over het algemeen van mening dat geloof in goddelijkheid geen nuttige manier is om naar heidense religieuze praktijken te kijken, wijzend op de vreemdheid van het idee dat men moet “geloven” in iets dat ermee verband houdt.[25]

Norm Geisler merkt op:

Sommige neo-paganisten debatteren over de ontologische⁷ staat van hun “goden”, en wijzen hen een idealistische of esthetische rol toe. Maar zoals iemand het zei: “Al deze dingen vallen binnen het bereik van de mogelijkheden. Het is onze aard geweest om deze ‘god’ te noemen”.[26]

De verwarring over de realiteit en de aard van de goden in het heidendom is geen kwestie van verwarring in de Bijbel. Er is slechts één ware God die alle dingen heeft geschapen; alle andere goden en godinnen zijn valse goden:

Want al zijn er ook die goden genoemd worden, hetzij in de hemel, hetzij op de aarde (zoals er vele goden en vele heren zijn), ⁶ toch is er voor ons maar één God: de Vader, uit Wie alle dingen zijn, en wij voor Hem, en één Heere: Jezus Christus, door Wie alle dingen zijn en wij door Hem. ⁷ Maar niet in allen is deze kennis. (1 Korinthiërs 8:5–7).

⁶ Kwantificeerbaar: meetbaar, telbaar, uitdrukbaar.

⁷ Ontologie: de ontologie (van het Grieks *ὄν* = *zijnde* en *λόγος* = *woord, leer*) is de zijnsleer. (Wiki).

Dit is het echte probleem van het heidendom. Ze hebben geen kennis van de waarheid in Gods openbaring van de Heilige Schrift en daarom hebben ze zich opengesteld voor liegende geesten die zich voordoen als voorouderlijke geesten, goden, godinnen of andere entiteiten. “Maar de Geest zegt uitdrukkelijk dat in latere tijden sommigen afvallig zullen worden van het geloof en zich zullen wenden tot misleidende geesten en leringen van demonen” (1 Timotheüs 4:1). Christelijk onderzoeker Dave Hunt geeft volgende waarschuwing:

In alle heidense/natuurreligies is er een veronderstelde oorzaak-gevolg relatie tussen het uitgevoerde ritueel of de ceremonie en het verkrijgen van de gezochte kracht of genezing of andere zegen. Het hele idee van heidense ceremonies - de riten van de sjamaan of heks, het branden van kaarsen, het maken van drankjes, het gebruik van fetisjen, enz. - is dat ze (indien correct gedaan) een reactie van de goden of geesten zullen opwekken.[27]

Hoe verder men het pad van spirituele misleiding bewandelt, hoe moeilijker het is om te ontsnappen, want het heidendom is een van Satans bolwerken - het is een leugen die zich voordoeft als verlichting (2 Korinthiërs 11:4). De enige hoop voor iemand die verloren is in zijn doolhof is de waarheid over Jezus Christus. Hij is het ware licht van de wereld die beloofde dat degenen die hem volgen niet in duisternis zullen wandelen, maar het licht van het leven zullen hebben (Johannes 8:12).

Heidendom: beeld van Jezus

Een van de toetsen van een leugengeest is wat hij belijdt over Jezus:

Wie is de leugenaar anders dan hij die loochent dat Jezus de Christus is? Dat is de antichrist, die de Vader en de Zoon loochent. 23 Ieder die de Zoon loochent, heeft ook de Vader niet. (1 Johannes 2:22–23).

Veel heidenen geloven dat Jezus ooit heeft geleefd en bekwaam was in magische kunsten, die Hij aan zijn discipelen heeft doorgegeven, maar dat is slechts tot zover als de meeste heidenen het aannemen. Uiteindelijk zou het antwoord op de vraag “wie is Jezus?” een verscheidenheid aan meningen oproepen, afhankelijk van de heidense persoon waarmee je praat (dat wil zeggen dat elk een andere mening kan hebben). Voor het grootste deel verschijnt Jezus nauwelijks op het radarscherm van het heidendom. Hij maakt geen deel uit van hun geloofssysteem. Maar ik moet me afvragen: “Hoe kan Hij zo worden genegeerd door zoveel heidenen?” De Amerikaanse staatsman Daniel Webster schreef: “Alles wat het beste is in de beschaving van vandaag, is de vrucht van Christus’ verschijning onder de mensen”. [28] en Webster is niet alleen in het onderscheiden van de betekenis van Jezus Christus:

Ik vind de naam van Jezus Christus bovenaan elke pagina van de moderne geschiedenis. (Historicus George Bancroft).[29]

Ik ben een historicus, ik ben geen gelovige, maar ik moet als historicus bekennen dat deze arme prediker uit Nazareth onherroepelijk het echte centrum van de geschiedenis is. Jezus Christus is zonder meer de meest dominante figuur in de hele geschiedenis. (Auteur H.G. Wells).[30]

Terwijl de eeuwen voorbijgaan, verzamelt het bewijsmateriaal zich dat, gemeten aan het effect op de geschiedenis, Jezus het meest invloedrijke leven is dat ooit op deze planeet heeft geleefd. (Historicus Kenneth Scott Latourette).[31]

De hele geschiedenis is onbegrijpelijk zonder Christus. (Historicus Ernest Renan).[32]

Als kind ontving ik instructies zowel uit de Bijbel als de Talmud. Ik ben een Jood, maar ik ben geboeid door de stralende gestalte van de Nazarener. . . . Niemand kan de evangeliën lezen zonder de werkelijke aanwezigheid van Jezus te voelen. Zijn persoonlijkheid pulseert in elk woord. Geen mythe is gevuld met zulk leven. (Albert Einstein).[33]

Eén ding dat met zekerheid kan worden gezegd, is dat geen enkele heidense mythe de macht heeft om leven te geven zoals Jezus deed. In hun opstandigheid erkennen heidenen Jezus niet als de Goddelijke Zoon van God die in de wereld is gekomen om hen geestelijk leven te geven. Geestelijk leven bezitten is de betekenis van wedergeboren te worden (Johannes 3:5–7; 1 Petrus 1:23; Jakobus 1:18).

Heidenen die Christus verwerpen, struikelen tot hun eigen vernieling omdat Jezus zei: “[Als u niet gelooft dat Ik het ben, zult u in uw zonden sterven](#)” (Johannes 8:24). Als je sterft in je zonden, als heiden of anderszins, zul je de eeuwigheid gescheiden van de God doorbrengen in de “poel van vuur” (Openbaring 20:14).

De hel is geen gemoedstoestand; het is een plaats die door God was voorbereid voor de duivel en zijn engelen (Mattheüs 25:41). Heidenen spotten misschien met het idee van een letterlijke hel en eeuwige straf, maar Jezus deed dat niet. En als ze weigeren zich te bekeren (zich van hun zonde afkeren) en Jezus te ontvangen als Heer en Verlosser, zullen ze uiteindelijk leren van de vreselijke realiteit van de hel. Het meeste van wat we van de hel in het Nieuwe Testament weten, komt van de lippen van Christus. Jezus zei dat hij de controlerende sleutels had van dood en hades: “[Ik ben de Eerste en de Laatste, 18 en de Levende, en Ik ben dood geweest en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheid. Amen. En Ik heb de sleutels van het rijk van de dood en van de dood zelf.](#)” (Openbaring 1:17-18).

Merk op dat Degene die de sleutels van hel en dood bezit, Degene is die de dood heeft overwonnen. Jezus was geen wijze wijsgeer of spirituele leraar die op het toneel verscheen en stierf zoals alle mensen. Hoewel hij stierf aan een Romeins kruis, stond hij op uit de dood en zit Hij momenteel in de positie van alle gezag aan de rechterhand van zijn Vader in de hemel op de troon van God (Efeziërs 1:17-20). Alle gezag is van *Hem* (Mattheüs 28:18). De opstanding van Christus uit de dood was het bewijs dat Hij de eeuwige Zoon van God is (Romeinen 1:4) en het fundament waarop het christelijk geloof rust. Zonder de opstanding van Christus zou er geen Christendom zijn (1 Korinthiërs 15:13–19). Op een dag komt de opgestane, historische Jezus om de levenden en de doden te oordelen.

Het bijbelse argument voor de godheid van Jezus is gemakkelijk te stellen vanuit de Schrift (bijv. Johannes 1; Kolossenzen 1; Hebreeënen 1; enz.), maar de kerkgeschiedenis bevestigt ook het feit. Citaat na citaat van christelijke schrijvers na de dood van apostelen zou in dit verband kunnen worden aangehaald. Zelfs sommige niet-christelijke bronnen getuigen van de opstanding (bijvoorbeeld de Joodse historicus Josephus). Ik zal hier niet de moeite voor doen.

Het geloof in Jezus als dat Hij goddelijk is, was een fundamentele doctrine van de vroege kerk en is dat vandaag de dag nog steeds. Alleen degenen die ketters werden genoemd, ontkenden dat Jezus God was die in het vlees werd gemanifesteerd. Hij leed en stierf aan het Kruis als Redder van de wereld, stond op de derde dag weer op, steeg op naar de hemel en zit aan de rechterhand van de vader, wachtend op de tijd dat Hij zal komen om de wereld in gerechtigheid te oordelen en Zijn Koninkrijk te vestigen. In tegenstelling tot wat sommige heidenen beweren, heeft het Concilie van Nicea in 325 n.Chr. de doctrine van de godheid van Christus niet uitgevonden. Integendeel, het Concilie bevestigde de apostolische leer van wie Christus is: “De enige ware God en de tweede persoon van de Drie-eenheid”. De proclamatie verklaart:

Wij geloven in één God, de Almachtige Vader, Maker van hemel en aarde, en van alle zichtbare en onzichtbare dingen.

En in één Heer Jezus Christus, de eniggeboren Zoon van God, verwekt door de Vader voor alle werelden; God van God, Licht van Licht, heel God van heel God; verwekt, niet gemaakt, zijnde één substantie met de Vader, door wie alle dingen werden gemaakt.

Die, voor ons mensen voor onze redding, uit de hemel neerdaalde en door de Heilige Geest middels de maagd Maria werd geïncarneerd en mens werd; en Hij werd ook voor ons gekruisigd onder Pontius Pilatus; Hij leed en werd begraven; en de derde dag stond Hij weer op, volgens de Schriften; en is opgestegen naar de hemel, en zit aan de rechterhand van de Vader; en Hij zal wederkomen, met heerlijkheid, om de levenden en de doden te oordelen; en wiens koninkrijk geen einde zal hebben.[34]

Er is geen redding in het heidendom

[Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft. 17 Want God heeft Zijn](#)

Zoon niet in de wereld gezonden opdat Hij de wereld zou veroordelen, maar opdat de wereld door Hem behouden zou worden. (Johannes 3:16–17).

Veel mensen hebben Johannes 3:16 op een bord gezien tijdens een sportevenement, maar zijn, net zoals de algemene bevolking, zo gewend geraakt aan de boodschap dat deze grotendeels wordt genegeerd. Maar het moet niet worden genegeerd; het is een boodschap over de genade van God om zondaars gratie te verlenen zodat zij de erfgenamen van het heil kunnen worden. Omdat heidenen de bijbelse kijk op zonde niet erkennen - een belediging tegen een heilige God waarvoor hij of zij verantwoordelijk is - geloven ze dat er geen redding nodig is. Dus waar laat dat hen? Allemaal gekleed in heidense kledij en niets fatsoenlijks om naartoe te gaan?

Vertrekken ze uit dit leven voor een andere bewustzijnsstaat? Zullen ze een ander leven op aarde tegemoet zien, zoals geleerd in reïncarnatie? Nogmaals, heidenen zijn vrij om zelf te beslissen wat er gebeurt *wanneer*, niet *als*, ze sterven, en sommigen van hen plaatsen het hiernamaals in de categorie nutteloze speculatie die afleidt van de vreugde van het leven. Maar hoe weten ze dat echt? Elk antwoord dat ze geven is slechts *willekeurig* en dus logisch misleidend. In het heidendom is sterven immers net zo natuurlijk als leven; het is voor de mens wat het is voor een boom. Het maakt deel uit van de heilige evolutie - de dood als een terugkeer naar de aard van iemands elementen. Dit is een heidens postulaat. Maar wat zegt de Schrift?

En zoals het voor de mensen beschikt is dat zij eenmaal moeten sterven en dat daarna het oordeel volgt, ... (Hebreeën 9:27).

De dood is geen einde aan het bestaan als individu, en er zullen geen tweede kansen na de dood zijn voor hen die sterven zonder Christus. Op dit moment bevinden heidenen, evenals alle levende mensen, zich in een “gratieperiode”, als je wilt. We verdienen allemaal de eeuwige afscheiding van onze Schepper te moeten lijden [= de hel] voor de zonden die we hebben begaan tegen Zijn goddelijke wet. Het goede nieuws is dat Jezus de straf droeg voor onze zonden aan het Kruis en dat redding vrijelijk beschikbaar is voor iedereen die gelooft. Dit is de reden waarom christenen zedingsgericht zijn: “Wij dan, wetende de schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof” (2 Korinthiërs 5:11, SV1977). We willen dat mensen, inclusief heidenen, worden gered!

De “schrik⁸ van de Heer” is reëel, maar voor de christen houdt de dood geen onzekerheid of vrees in: “Maar wij hebben goede moed en wij hebben er meer behagen in om uit het lichaam uit te wonen en bij de Heere in te wonen”. (2 Korinthiërs 5:8). De dood heeft zijn macht verloren over degenen die bij Jezus Christus behoren (1 Korinthiërs 15:55–56). Het zal een prachtige dag van vreugde zijn wanneer *geloof* in Christus veranderd wordt in *zien*:

Maar het is zoals geschreven staat: Wat geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord en in geen mensenhart is opgekomen, dat is wat God bereid heeft voor hen die Hem liefhebben. 10 Aan ons echter heeft God het geopenbaard door Zijn Geest. De Geest immers onderzoekt alle dingen, zelfs de diepten van God. (1 Korinthiërs 2:9-10).

In het heidendom, omdat geen enkel geloof in het hiernamaals normatief is, weet niemand zeker wat er zal gebeuren. Deze onzekerheid komt voort uit een gebrek aan een gezaghebbende openbaring. Heidenen denken dat ze een ultieme spirituele bestemming in gedachten hebben, hoe ze het ook noemen, maar ze hebben geen betrouwbare kaart om ze daar te krijgen. Christelijke filosoof Gordon Clark onderstreept het dilemma van heidense religie:

De duistere effecten van zonde op de geest als hij probeert om God en redding in de natuur te vinden, kan het best worden gezien in de uiteenlopende resultaten verkregen onder de heidense religies. De oude Babyloniërs, Egyptenaren en Romeinen keken naar dezelfde natuur die wordt gezien door de moderne moslim, hindoe en boeddhisten. Maar de boodschappen die ze beweren te ontvangen zijn aanzienlijk verschillend.[35]

---

⁸ KJV: “terror”.

Wie heeft de leiding in het heidendom?

Neo-paganisme heeft geen enkel gezaghebbend boek zoals de Bijbel. Daarom hebben ze geen geschreven geloofsbelijdenis of normen die aanvaardbaar zijn voor alle heidenen, welke dicteren wat ze moeten doen. Dit is een belangrijk onderscheid tussen heidendom en Christendom. In tegenstelling tot het Christendom, stelt het heidendom weinig absolute waarheidsclaims, maar er zijn enkele basisovertuigingen die de meeste heidenen in het algemeen zullen houden. Een belangrijke visie is de postmoderne overtuiging dat waarheid relatief is (deze kan veranderen afhankelijk van de omstandigheden).

Heidenen geven de voorkeur aan situationele ethiek boven morele absolute waarden. Wat goed is voor de ene heiden, kan verkeerd zijn voor de andere. Een voorbeeld hiervan kan de diëten zijn die heidenen volgen. Sommigen zijn strikte vegetariërs, andere niet. Sommigen zijn heteroseksueel en anderen homoseksueel. Velen zijn toegewijde feministen; anderen niet. Heidendom verheugt zich in persoonlijke keuze en diversiteit. Vreemd genoeg, heidenen neigen ertoe te denken dat het gebrek aan geschreven dogma hen meer verenigt dan een universele geloofsverklaring. Dit geeft aanleiding tot zelfexpressie, en heidenen houden ervan technieken van elkaar te lenen.

Voor veel heidenen maakte het ontbreken van een ultieme autoriteit het heidendom voor hen aantrekkelijk. Waarom een discipel worden van een religieuze leraar als je je eigen spirituele meester kunt zijn? Wat ook nodig is om een 'goede' heiden te zijn en te werken voor menselijke 'verlichting en vooruitgang', is acceptabel zolang het geen 'kwaad' doet. Heidenen zijn niet geïnteresseerd in het volgen van een lijst met geboden zoals die in het Judaïsme of het Christendom. Heidenen voelen zich nergens schuldig over. Het beste wat men kan vinden als een gedragscode is de "Wiccan Rede" (concilie). Er zijn lange versies van de Rede en korte versies die het idee belichamen te doen wat je maar wilt, zolang je niemand 'kwaad' doet. Maar hoe bepaal je in een relativistische religie (geen absoluut goed en fout) wat kwaad of schadelijk is?

Sommige Wicca's houden ook vast aan een drievoudige wet die fundamenteel leert dat alles wat je doet vele malen groter op je zal terugkomen. Dit komt dicht in de buurt van het hindoe-concept van oorzaak en gevolg dat is vastgelegd in de wet van karma.

[Maar zoals ik gezien heb: zij die onrecht ploegen en moeite zaaien, oogsten dat ook. \(Job 4:8\).](#)

In plaats van een door God gegeven geweten of geopenbaarde waarheid te gebruiken, bepaalt de neo-paganist wat goed en fout is voor zichzelf, zij het met bepaalde zelfopgelegde beperkingen - zoals geen 'kwaad' doen. Dit is hun gouden regel, maar het is een zeer subjectieve methode van moraliteit. Wat is "kwaad"? Is abortus iets kwaads? Is heroïnegebruik iets kwaads? Is liegen met goede bedoeling iets kwaads? Het probleem is dat een ongedefinieerde morele wet helemaal geen morele wet is. Daarom kunnen de covens van sommige heksen bepaalde rituelen uitvoeren terwijl ze naakt zijn. *Skyclad* is de term voor rituele naaktheid. Starhawk gelooft dat naaktheid een band tussen covens tot stand brengt. Gardner geloofde dat het uitvoeren van naaktrituelen een teken was van echte vrijheid. Het kan de vrijheid zijn om te doen wat men wil, maar het wordt in de Bijbel veroordeeld als een zonde van het vlees wanneer het Gods Woord tart. Toen Adam en Eva zondigden in de tuin, verborgen ze zich voor God en bedekten hun naaktheid:

[En de vrouw zag dat die boom goed was om ervan te eten en dat hij een lust was voor het oog, ja, een boom die begerenswaardig was om er verstandig door te worden; en zij nam van zijn vrucht en at; en zij gaf ook wat aan haar man, die bij haar was, en hij at ervan. 7 Toen werden de ogen van beiden geopend en zij merkten dat zij naakt waren. Zij vlochten vijgenbladeren samen en maakten voor zichzelf schorten. 8 En zij hoorden de stem van de HEERE God, Die in de hof wandelde, bij de wind in de namiddag. Toen verborgen Adam en zijn vrouw zich voor het aangezicht van de HEERE God te midden van de bomen in de hof. \(Genesis 3: 6-8\).](#)

Voor de christen is het geweten geen ultieme gids. God heeft de mens veel meer gegeven dan een drievoudige wet. God heeft zijn Woord in de 66 bijbelboeken gegeven. Het Woord van God vertelt de christen wat goed en wat verkeerd is. "Uw woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad" (Psalm 119:105).

In Romeinen 3:20 sprak Paulus over de wet van God als dat ze de kennis van zonde brengt: “Door de wet is immers kennis van zonde”. Psalm 119:11 luidt: “Ik heb Uw belofte in mijn hart opgeborgen, opdat ik tegen U niet zondig”. Omdat het heidendom spiritueel inzicht mist uit de bron van alle wijsheid en kennis, de Heer Jezus, mist het moreel oordeel. Daarom voelen heidenen zich vrij om te leven zonder een leer van zonde die hen weerhoudt.

Christenen leven volgens het Woord van God, dat het ware perspectief op zonde geeft, omdat Gods perspectief het enige is dat *niet* door zonde is aangetast (bijv. Romeinen 1:28–32; 1 Timotheüs 4:1–3; 2 Timotheüs 2:24–26). Maar het wijst ons ook op de kracht om een leven te leiden dat God behaagt door de Heilige Geest. De christen heeft huidige vreugde over de voor altijd komende aanwezigheid van God. “Maar het is zoals geschreven staat: Wat geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord en in geen mensenhart is opgekomen, dat is wat God bereid heeft voor hen die Hem liefhebben” (1 Korinthiërs 2:9). De heiden heeft mythen en magie. Geloof in magie onder heidenen is gebaseerd op het idee dat het veranderen van één ding andere dingen kan veranderen omdat alle dingen in het universum met elkaar verbonden zijn. Maar geen heidense magie kan ooit het lot veranderen dat hen wacht als ze doorgaan in hun huidige duisternis. Geen toverspreuk of toverdrank kan hun zonden terugbetalen of de hoop op eeuwig leven geven.

Laatste analyse van het heidendom

Uiteindelijk neemt het heidendom zijn plaats in tussen de religies van de wereld, waarvan de meeste een gebrek hebben aan geïnspireerde openbaring, een duidelijk pad naar God en zijn gerechtigheid en de zekerheid van definitieve redding. Deze dingen zijn *alleen te vinden* in het geïnspireerde Woord van God, de weg van het Kruis en de beloften van God:

Heel de Schrift is door God ingegeven en is nuttig om daarmee te onderwijzen, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de rechtvaardigheid (2 Timotheüs 3:16–17).

Want het woord van het kruis is voor hen die verloren gaan wel dwaasheid, maar voor ons die behouden worden, is het een kracht van God (1 Korinthiërs 1:18).

Immers, zovele beloften van God als er zijn, die zijn in Hem ja en in Hem amen, tot verheerlijking van God door ons. (2 Korinthiërs 1:20).

De echte vader van het heidendom is de vorst van de duisternis die komt stelen, doden en vernietigen. Jezus kwam om leven te geven, en overvloediger leven (Johannes 10:10). Iedereen moet kiezen wie ze zullen volgen. Het is het een of het ander.

Ik besluit deze studie over het heidendom met de aansporing van Joshua aan de kinderen van Israël toen ze op het punt stonden een land binnen te gaan vol heidense naties die dingen beoefenden die God gruwelen noemde. Ze moesten een keuze maken en ook wij:

Maar als het in uw ogen kwalijk is de HEERE te dienen, kies voor u heden wie u zult dienen: óf de goden die uw vaders, die aan de overzijde van de rivier woonden, gediend hebben, óf de goden van de Amorieten, van wie u het land bewoont. Maar wat mij en mijn huis betreft, wij zullen de HEERE dienen! (Jozua 24:15).

God zij de glorie!

Samenvatting van Paganistische overtuigingen

Leer	Leringen van het Paganisme
God	Heidenen ontkennen het bestaan van een opperste God. Verschillende opvattingen komen vaak voor, maar aanbidding of verbinding met verschillende goden en godinnen (polytheïsme) zijn gebruikelijk, evenals aanbidding van de natuur en de natuurgeesten (pantheïsme of panentheïsme).

Gezag, Openbaring	De Bijbel wordt verworpen als gezaghebbend. Individuele ervaring wordt boven elke vorm van gezag gewaardeerd. Verschillende vormen van spirituele meditatie en veranderde bewustzijnstoestanden worden aangewend om geheime spirituele kennis te verwerven.
Mens	De mens wordt gezien als een zelf-definiërende en zelf-beslissende persoon die deel uitmaakt van de hele natuur. Details over de aard van de mens variëren sterk tussen heidenen.
Zonde	Het idee van absolute morele waarheden wordt ontkend, vooral als het verband houdt met de Bijbel. Elke individuele heiden bepaalt de moraliteit door de algemene richtlijn te volgen van 'doe geen kwaad'. Maar het 'kwaad' is niet gedefinieerd.
Redding	Er is geen concept van redding van een zondige aard. Verschillende zienswijzen over de aard van het hiernamaals worden gehouden.
Schepping	Het bijbelse scheppingsverhaal wordt ontkend. Verschillende opvattingen, waaronder oude heidense mythologieën en verschillende vormen van evolutie.

Eindnoten

1. For specific information on groups referred to broadly as pagan, see the other chapters in this volume on Wicca, Norse and Germanic Mythology, Egyptian Mythology, and Greek and Roman Mythology.
2. The term may have come into English from the Old Norse word *handfesta*, which means "to strike a bargain".
3. The Magickal Cat, accessed October 21, 2015, <http://www.themagickalcat.com/Candle-Human-Figure-Female-Reversible-p/chrevf.htm>.
4. All Scripture in this chapter is from the King James Version (KJV) of the Bible.
5. In general, the occult refers to gaining secret knowledge through spiritual practices. In paganism, this comes through channeling energies and spirits as well as entering altered states of consciousness. The occult is generally viewed by Christians as dealing with the supernatural realm of Satan and demons influencing humans through religious practices and rites.
6. Helen A. Berger, "The Coven: Perfect Love, Perfect Trust," *A Community of Witches Contemporary Neopaganism and Witchcraft in the United States* (Columbia, SC: University of South Carolina Press, 1999), p. 54.
7. "Starhawk," Transition United States, accessed October 21, 2015, <http://transitionus.org/starhawk>.
8. Catherine Sanders, "The Hidden Traps of Wicca," Focus on the Family, accessed October 21, 2015, <http://www.focusonthefamily.com/parenting/teens/hidden-traps-of-wicca>.
9. Ruth La Ferla, "Like Magic, Witchcraft Charms Teenagers," *New York Times*, February 13, 2000.
10. Barbara Jane Davy, *Introduction to Pagan Studies* (Lanham, MD: AltaMira Press, 2007), p. 3.
11. Adapted from a talk Phillips gave at the Australian Wiccan Conference in Canberra, 1991.
12. Excavations at Ras Shamra began in 1929.
13. Allen Ross, "The Miracles of Elijah and Elisha," Christian Leadership Center, accessed
14. For more information on these specific views, see chapter 12 in this volume.
15. K.L. Knoll, "Canaanite Religion," *Religion Compass* 1/1(2007):61–92.
16. "The Theogony of Hesiod," translated by Evelyn-White, accessed October 21, 2015, <http://www.sacred-texts.com/cla/hesiod/theogony.htm>.
17. Chas Clifton, *Her Hidden Children: The Rise of Wicca and Paganism in America* (Lanham, MD: AltaMira Press, 2006), p. 43.

18. Gus DiZerega, "Earth Day and the Sacredness of the Earth," *A Pagan's Blog*, Beliefnet, April 1, 2012, accessed October 21, 2015, <https://www.beliefnet.com/columnists/apagansblog/2012/04/earth-day-and-the-sacredness-of-the-earth.html>.
19. Al Gore, *Earth in the Balance: Ecology and the Human Spirit* (New York: Houghton Mifflin, 1992), p. 1.
20. Michael Harner, *The Way of the Shaman* (New York, NY: Bantam New Age Books, 1982), p. 56.
21. Henry Taylor, "Jedi' religion most popular alternative faith," *The Telegraph*, December 11, 2012, <http://www.telegraph.co.uk/news/religion/9737886/Jedi-religion-most-popular-alternative-faith.html>.
22. Description on the Homepage at <http://www.jedichurch.org>, accessed October 21, 2015.
23. "History of Modern Paganism: Renaissance and Revival," BBC Religions, accessed October 21, 2015, http://www.bbc.co.uk/religion/religions/paganism/history/modern_1.shtml.
24. A.W. Tozer, Tozer Devotional, "The Essence of Idolatry," accessed October 21, 2015, <https://www.cmalliance.org/devotions/tozer?id=1301>.
25. Davy, *Introduction to Pagan Studies*, p. 14.
26. Norman Geisler, *Baker Encyclopedia of Christian Apologetics*, 1st ed., "Neopaganism" (Grand Rapids, MI: Baker Books, 1998), p. 523.
27. Dave Hunt, "Native, Indigenous, and Nature Religion," *Occult Invasion* (Eugene, OR: Harvest House, 1998), p. 145.
28. Martin Manser, *The Westminster Collection of Christian Quotations*, 1st ed. (Louisville, KY: Westminster John Knox, 2001), p. 351.
29. J. Gilchrist Lawson, *Greatest Thoughts about Jesus Christ* (New York: George H. Doran, 1919), p. 122.
30. P.J. Clarke, *Lives That Made a Difference* (Cork: Publish on Demand Global LLC, 2012), p. 10.
31. Josh McDowell, *The New Evidence That Demands a Verdict* (Nashville, TN: Thomas Nelson, 1999), p. 321.
32. Britton H. Tabor, *Skepticism Assailed* (New York: S.S. Wood, 1895), p. 49–50.
33. George Viereck, "What Life Means to Einstein," *Saturday Evening Post*, October 26, 1929, p. 117.
34. Philip Schaff, *The Creeds of Christendom*, 6th ed., Vol. 1. (Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1996), p. 27–28.
35. Carl Henry, ed., *Revelation and the Bible* (Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1958), p. 27.

Lees ook:

- Een open brief aan Wicca-gelovigen: <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Wicca.pdf>
- Wicca en Paganisme: <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Wicca-Paganisme.pdf>
- Hoe Neo-Paganisme de wereld en de kerk bedreigt: <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/neo-paganisme.pdf>
- Kan men een Heidens ritueel Christianiseren? <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/christianiseren.pdf>
- Een brief aan heksen: <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Heksen.pdf>
- Spiritisme, Tovenarij en Hekserij: <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/spiritisme.pdf>
- Is hekserij arglistig? <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/hekserij.pdf>
- Wicca - De Waarheid (over Heksen, Satan, Halloween en Pentagrammen - (⏮ 07:02): https://www.youtube.com/watch?time_continue=6&v=sBsAdQow3cM